

Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова (Республіка Молдова)
Державна некомерційна організація «Національне бюро експертиз» Національної академії наук Республіки Вірменія (Республіка Вірменія)
Національний інститут криміналістичних експертиз Міністерства юстиції Румунії (Румунія)
Вища школа поліції в Щитно (Республіка Польща)
Вища школа професійного навчання у Вроцлаві (Республіка Польща)
Академія прикладних наук імені професора Едварда Ліпінського в Кельце (Республіка Польща)
Академія прикладних наук «Collegium Balticum» (Республіка Польща)
Поморська вища школа у Старогарді Гданському (Республіка Польща)
Суспільна академія наук – філія в Кельце (Республіка Польща)
Юридичний факультет НАТ «Карагандинський університет імені академіка Є.А. Букетова» (Республіка Казахстан)
Приватна установа «Академія «Bolashaq»» (Республіка Казахстан)
Вища школа бізнесу та підприємництва при Міністерстві економічного розвитку та скорочення бідності Республіки Узбекистан (Республіка Узбекистан)
Академія ГУСПОЛ (Чеська Республіка)
Центральноукраїнський національний технічний університет
Запорізький національний університет
Донецький національний медичний університет
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
Донецький державний університет внутрішніх справ
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
Полтавський державний аграрний університет
Львівська академія Національного авіаційного університету
Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»
Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України
Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України
Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ
Кафедра права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету імені М.С. Жуковського «ХАІ»
Кафедра економіки та фінансів економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету
Університет імені Альфреда Нобеля
Центральноукраїнський інститут розвитку людини Університету «Україна»
Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
Центральноукраїнський інститут ПрАТ «ВНЗ «Міжнародна академія управління персоналом»
Черкаський державний бізнес-коледж
Київське міське клінічне бюро судово-медичної експертизи
Всеукраїнська громадська організація «Союз експертів України»
Громадська організація «Всеукраїнська Незалежна науково-дослідна експертна спілка»
Громадська організація «Всеукраїнська асоціація вибухотехніків»
Науково-дослідний інформаційно-аналітичний центр «Інновації, інвестиції, інтелект»

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

**Збірник матеріалів
засідання № 5 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції**

**24 березня 2023 року
Кропивницький, 2023**

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету
(протокол № 7 від 03.04.2023 р.)*

Упорядник: **Олександр Коломоєць** – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ, провідний фахівець з організації наукової роботи Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : збірник матеріалів засідання № 5 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 березня 2023 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2023. 593 с.

Збірник містить матеріали засідання № 5 однойменної науково-практичної конференції, у якій взяли участь практики, науковці, викладачі та здобувачі вищої освіти вищих навчальних закладів, наукових установ, інших державних органів України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО.

Матеріали друкуються у авторській редакції, за точність викладеного матеріалу, достовірність наведених у публікації даних, географічних назв, власних імен, цитат та іншої інформації відповідальність несуть автори.

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

© Кіровоградський НДЕКЦ МВС, 2023

© Автори, 2023

© ТОВ «Центрально-Українське видавництво» (верстка), 2023

State Research Expert Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine
 National Center of Forensic Examinations under the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (Moldova)
 State non-profit organization "National Bureau of Expertise" of the National Academy
 of Sciences of the Republic of Armenia (Armenia)
 National Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Romania (Romania)
 Higher School of Police in Szczytno (Poland)
 Higher School of Vocational Training in Wrocław (Poland)
 Academy of Applied Sciences named after Professor Edward Lipinski in Kielce (Poland)
 Academy of Applied Sciences "Collegium Balticum" (Poland)
 Pomeranian Higher School in Starogard Gdańsk (Poland)
 Public Academy of Sciences - branch in Kielce (Poland)
 Faculty of Law of National Academy of Sciences "Karaganda University named after Academician E.A. Buketov"
 (Republic of Kazakhstan)
 Private institution "Bolashaq Academy" (Republic of Kazakhstan)
 Higher School of Business and Entrepreneurship under the Ministry of Economic Development and Poverty
 Reduction of the Republic of Uzbekistan (Republic of Uzbekistan)
 HUSPOL Academy (Czech Republic)
 Central Ukrainian National Technical University
 Zaporizhzhia National University
 Donetsk National Medical University
 Kharkiv National Pedagogical University named after H.S. Skovoroda
 Central Ukrainian State University named after Volodymyr Vynnychenko
 Donetsk State University of Internal Affairs
 Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
 Poltava State Agrarian University
 Flight Academy of the National Aviation University
 National Scientific Center "Institute of Forensic Expertise named after Ex. Prof. M.S. Bocarius"
 Ukrainian Research Institute of Special Equipment and Forensic Examinations of the Security Service of Ukraine
 Odesa Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine
 Kherson Faculty of Odessa State University of Internal Affairs
 Department of Law of the Humanitarian and Legal Faculty of the National Aerospace University
 named after M.E. Zhukovsky "HAI"
 Department of Economics and Finance, Faculty of Economics, Kherson State Agrarian and Economic University
 Alfred Nobel University
 Central Ukrainian Institute of Human Development of the University "Ukraine"
 Kirovohrad Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Vasyl Sukhomlynskyi
 Economic and Technological Institute named after Robert Elworthy
 Central Ukrainian Institute PJSC "University "International Academy of Personnel Management"
 Cherkasy State Business College
 Kyiv Clinical Bureau of Forensic Medical Examination
 All-Ukrainian public organization "Union of Experts of Ukraine"
 Public organization "All-Ukrainian Independent Scientific Research Expert Union"
 Public organization "All-Ukrainian Association of Explosive Technicians"
 Scientific research information and analytical center "Innovations, Investments, Intelligence"

**«TOPICAL ISSUES OF IMPROVING FORENSIC AND LAW ENFORCEMENT
ACTIVITIES»**

**Collection of materials
 of the meeting No. 5 of the ongoing International
 Scientific and Practical Conference
 March 24, 2023**

Kropyvnytskyi, 2023

UCC 343.98+351.74](082+083.97)

*Recommended for printing
by the Academic Council of the Central Ukrainian National Technical University
(protocol No. 7 dated April 03, 2023)*

Editor: **Oleksandr Kolomoiets**, PhD in Law, Associate professor, Associate professor of the Department of tactical and special training of faculty №2 of Donetsk State University of Internal Affairs, leading expert in organizing scientific work at the Kirovohrad Scientific and Research Expert-Criminalistic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Topical Issues of Improving Forensic and Law Enforcement Activities: a collection of materials of meeting No. 5 of the ongoing International Scientific and Practical Conference (Kropyvnytskyi, March, 24, 2023). Kropyvnytskyi: «Central Ukrainian Publishing House», 2023. 593 p.

The collection contains the materials of meeting No. 5 of the scientific and practical conference, which was attended by practitioners, scientists, teachers and students of higher educational institutions, scientific institutions, other state bodies in Ukraine and abroad.

The conference materials can be used in research work and in the educational process of specialized higher education institutions.

The materials are represented in the author's edition, the authors are responsible for the accuracy of the material presented, the reliability of the data, geographical names, proper names, quotations and other information provided in the publication.

UCC 343.98+351.74](082+083.97)

© Kirovohrad scientific research forensic expert center of the Ministry of internal affairs of Ukraine, 2023

© Authors, 2023

© «Central Ukrainian Publishing House» LLC (typesetting), 2023

Зміст

Вітальне слово голови Оргкомітету Максима Бабія	16
Список установ, здобувачі вищої освіти та працівники яких взяли участь у конференції	18
Наукова Президія конференції	20
Організаційний комітет конференції	22
Експертна комісія конференції	25

Напрямок № 1 Теоретико-правове забезпечення правоохоронної діяльності

Czyżyk Piotr	Czynności operacyjno-rozpoznawcze	28
Білик Анастасія	Адміністративний примус як складовий метод державного примусу	32
Гоменюк Вікторія	Відповідальність за порушення житлового законодавства	34
Гуренко Євген Гуренко Марина	Проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення досудового розслідування	37
Зеленський Сергій	Новели стосовно запровадження приватної детективної діяльності	41
Карчевський Микола	Можливості протидії кримінальним правопорушенням, які вчиняються з використанням віртуальних активів	44
Коваленко Ярослав Коваленко Дар'я	Злочини у військовій та оборонній сфері: криміналістична характеристика	49
Кремова Дар'я	Адміністративна та превентивна діяльність правоохоронних органів: співвідношення понять	53
Кривопуск Олександр	Оцінка первісної інформації під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування	56
Пальона Яна	Звільнення від покарання за хворобою	59
Соловійова Вікторія	Поняття та ознаки причетності до злочину	63
Сукмановська Лідія	До питання особливостей взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами у сфері протидії домашньому насильству	68

Усманов Руслан	Класифікація «комп'ютерного» шахрайства, яка має значення для кримінально-правових досліджень	71
----------------	---	----

Напрямок № 2 Актуальні питання здійснення правоохоронної діяльності, забезпечення публічного порядку та безпеки в умовах дії воєнного стану

Haborets Olha Lunhol Olha	Methods of using osint in cyberpolice activities	76
Kobus Ireneusz	Srodki przymusu bezpośrodniego stosowane przez organy ścigania rzeczypospolitej polskiej	78
Szołtek Agnieszka Bonus–Dzięgo Agnieszka	Obcy – czyli „gorszy”? o postrzeganiu uchodźców na granicy polsko-białoruskiej	88
Бондар Валерія	Проведення службового розслідування в Національній поліції України в період дії воєнного стану	93
Вайда Тарас Скрипка Олександр	Гуманітарне розмінування звільнених від ворога територій України як першочергове завдання органів Національної поліції після деокупації регіонів	97
Іваненко Софія	Проблемні аспекти виявлення наркотичних засобів під час поверхневої перевірки	106
Лапка Володимир- Андрій Приходько Юрій	Саморобні вибухові пристрої, як об'єкт криміналістичного дослідження	110
Нужна Тамара	Питання комплексної протидії розповсюдження наркотичних засобів шляхом «закладок» у діяльності поліції	115
Одарченко А. Олексієнко С.	Щодо питання впровадження досвіду організації проходження технічного огляду транспортними засобами	119
Пясковський Вадим	Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки в умовах дії воєнного стану	125
Сендік Ігор	Дії поліцейського під час ракетно-артилерійського обстрілу	128
Солопова Аліна Гельман Юлія	Дослідження документального обґрунтування розміру нестачі військового майна, отриманого як міжнародна допомога, як благодійна, гуманітарна допомога від сторонніх осіб	133

Цяпкало Станіслав	Війна з московією у контексті заборони використання протипіхотних мін	137
Шевчук Віктор	Проблеми застосування штучного інтелекту у правоохоронній діяльності в сучасних реаліях війни	141
Яремчук Вікторія	Криміналістика та здійснення правоохоронної діяльності під час воєнного стану	145

Напрямок № 3 Захист конституційних прав та свобод людини і громадянина у судовій практиці та правоохоронній діяльності

Yanyshevskiyi Serhii	Intellectual property piracy: types and protection of rights	147
Бабенко Аліна	Захист прав і свобод дитини під час досудового розслідування та судового розгляду	150
Мельник Юлія	Судова практика у справах про захист прав людини в Україні: аналіз судових рішень	156
Устінова Анастасія	Кримінальна відповідальність за злочини проти статевої недоторканості особи неповнолітніх	160

Напрямок № 5 Науково-педагогічний підхід у профілактиці правопорушень серед учнів та студентської молоді

Колтунов Олександр	Дидактичний вплив казок у профілактиці правопорушень учнів молодшої школи	165
Мирошніченко Володимир	Основні компоненти готовності здобувачів вищої педагогічної освіти до правовиховної роботи	168

Напрямок № 6 Проблеми формування й удосконалення окремих криміналістичних методик та використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві

Mirgorodska Darina Haborets Olha	Cyber-physical systems as cyber control technologies	172
Nikolaichuk Tetiana	Handwriting of signatures written by elderly and elderly persons with disorders of cerebral circulation: characteristics	175
Zywucka-Kozłowska Elżbieta	Nails in forensic examinations	179
Авдєєва Галина	Використання спеціальних знань у розслідуванні воєнних злочинів	182

Голіна Володимир	Судова автотехнічна експертиза як складова системи запобігання автотранспортним правопорушенням	187
Лапотко Максим	Актуальні питання визначення екологічної шкоди, завданої навколишньому природному середовищу (державі), внаслідок незаконного вилову водних біоресурсів за допомогою рибальських сіток в межах проведення інженерно-екологічної експертизи	191
Лозова Світлана Брянцева Катерина	Особливості виявлення фактів симуляції під час судово-психіатричної експертизи	195
Масоха Владислава	Деякі аспекти встановлення психологічного контакту з жертвою згвалтування	198
Москаленко Ганна	Проблемні аспекти методології судової товарознавчої експертизи	200
Неділько Ярослав	Практичне значення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням інформаційних комп'ютерних технологій	203
Павлова Наталя	Щодо міжнародного співробітництва під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом шахрайства	207
Пчеліна Оксана Пчелін Віталій	Особливості відкриття кримінального провадження щодо злочинів проти довкілля, пов'язаних зі збройною агресією рф	211
Сакалюк Віта Косигіна Наталія	Основні критерії підготовки та особливості оформлення порівняльного матеріалу для проведення судово-почеркознавчої експертизи при дослідженні цифрового письма	216
Соколовська Ірина	Формування якості кави натуральної	222
Стрілець Сергій Піскунова Юлія	Стандартна операційна процедура, як інструмент забезпечення об'єктивності та повноти трасологічного експертного дослідження	227
Швець Наталія Бурдейна Олександра	Можливості судово-технічної експертизи при дослідженні документів, що піддавались підробці	230

**Напря́м № 7 Удо́сконалення організації судово-експертної діяльності:
проблеми теорії та практики**

Renata Włodarczyk	Eksperyment procesowy i przeszukanie czynnościami istotnymi dla kryminalistycznych ustaleń	234
Бандурко Дмитро	Обов'язки судового експерта при проведенні експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності	242
Будзієвський Максим	Погляд експерта на рецензію, як спосіб перевірки висновку судової експертизи	248
Волкова Аліна	Про наукові основи використання інформаційно-довідкових криміналістичних обліків експертної служби МВС України	253
Восмерик Ігор	Проблемні аспекти взаємодії судового експерта з працівниками органів національної поліції під час розслідування дорожньо-транспортних пригод	257
Гавриш Галина Хомутенко Денис	Удосконалення організації судово-експертної діяльності через застосування експертами засобів електронного цифрового підпису	261
Грабовський Григорій Семененко Роман	Удосконалення організації судово-експертної діяльності: проблеми теорії та практики	267
Гуренко Марина Гуренко Євген	Взаємодія судового експерта із органами досудового розслідування та вдосконалення сумісної процесуальної діяльності	270
Гуржій Ольга Вергун Тетяна Хобот Володимир	Основні тенденції перерозподілу наркотичних засобів та психотропних речовин у експертній практиці протягом останніх років	274
Зайчик Кристина Ковкіна Євгенія	Особливості призначення семантико-текстуальних експертиз у кримінальних провадженнях	277
Коротаєв Володимир Кірін Роман	Особливості проведення експертних досліджень вибуху гіперзвукової аеробалістичної ракети комплексу «Кинджал»	280
Косигіна Наталія Сакалюк Віта	Проблемні питання підготовки та оформлення експериментальних зразків почерку (цифрових записів, підпису) для проведення судово-почеркознавчих експертиз	285

Кравець Володимир	Особливості визначення ідентифікаційних ознак почерку за точками на траєкторії почеркових об'єктів	290
Лебеденко Анна	Сутність та види фінансового забезпечення суб'єктів судово-експертної діяльності	294
Міллер Денис	Особливості дослідження замків з циліндровими механізмами, відчинених самоімпресійними відмичками	298
Беднарчук Микола Орлик Оксана	Ідентифікація ризиків в експертно-криміналістичних лабораторіях	303
Пугаченко Ольга Пильникова Яна Зоц Максим	Порядок призначення та проведення судово-економічних експертиз у межах господарського провадження	307
Рубленко Альона Позаченюк Едуард	Судово-експертна діяльність як об'єкт пізнання теорії судової експертизи	313
Соловчук Клавдія	Використання безкоштовного програмного забезпечення Resuva для відновлення видалених даних	315
Старенький Іван	Дослідження Build-файлів потенційно шкідливого програмного забезпечення типу «Stealer»	318
Шурдук Інна Мартосенко Марина	Аспекти визначення вартості харчових продуктів за межами території України	322
Яремченко Тетяна	Особливості визначення ринкової вартості системного блоку	328

Напрямок № 8 Сучасні проблеми нормативно-правового регулювання сфери техніко-криміналістичного та судово-експертного забезпечення правосуддя

Антонюк Поліна Кахнич Катерина Улещенко Ольга	Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та експертної служби міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: робота над помилками	332
Каркоцький Іван	Щодо технічного забезпечення реалізації принципу об'єктивності та повноти дослідження в судово-експертній діяльності	337

Сташевська Ірина Ковтун Вікторія	Щодо необхідності реформування національного законодавства у сфері судово-експертної діяльності	340
-------------------------------------	---	-----

Напрямок № 9 Проблемні аспекти методології та методики судової експертизи

Bila Alona	The appointment and conduct of the linguistic research of written speech	343
Cheremnova Antonina	Procedural significance of the results of the psychophysiological studies with the computer polygraph	346
Баранов Петро Сливна Олена Шевченко Сергій	Нові можливості ціноутворення товару при експертних дослідженнях куль з бурштину	350
Богданюк Ігор	Питання судової інженерно-екологічної експертизи при масовому використанні бризантних та фугасних боеприпасів	354
Бульбака Євгеній	Дослідження технічного стану системи керування малого судна після аварійної події	358
Дідовець Ярина	Особливості експертного дослідження переробленої стартової (сигнальної) зброї	361
Донцова Ольга Холодова Ольга	Законодавче врегулювання понять «вихідні данні» та «джерела інформації» та вплив на хід досліджень при проведенні судової товарознавчої експертизи	364
Журавльова Маргарита Кадуха Олена	Щодо можливості проведення судово-психологічної експертизи дитини з психічними розладами	369
Заковирко Оксана Ковзель Максим	Втручання у конструкцію лічильників газу шляхом дії сторонніх предметів: особливості	373
Коробка Олена	Використання сучасних методів та технологій під час проведення судової технічної експертизи документів	377
Косован Вікторія	Основні методологічні аспекти застосування порівняльного підходу при проведенні оціночно-будівельної експертизи	380
Кралюк Марина	Класифікація експертних завдань дослідження подій на морському і внутрішньому водному транспорті	383

Крупка Ярослав	Аналіз судовим експертом дій керівників гірничорятувальних робіт при виконанні судової гірничо-технічної експертизи	389
Ласунова Світлана	До проблеми застосування психодіагностичних моделей вивчення особистості під експертного під час виконання судових психологічних експертиз із використанням комп'ютерного поліграфа	394
Максименко Микола Лазаренко Алла	Судово-експертна діяльність як спосіб протидії злочинності	399
Маруніч Вікторія	Теоретичні аспекти дактилоскопічної експертизи в Україні	403
Муромщик Яна Михальська Тетяна Громова Тетяна	Особливості встановлення генетичного паспорта із біологічних слідів зниклого	407
Новікова Єлизавета Боброва Марія Ворона Сергій	Вплив факторів середовища на здатність до збереження статевоспецефічних ознак при проведенні судово-медичної експертизи	409
Романенко Яніна Михальська Тетяна Громова Тетяна	Система швидкої ДНК-ідентифікації людини	412
Тимкович Петро	Проведення судово-економічних експертиз із врахуванням інших видів судових експертиз	414
Факторович Вадим Юнку Інна	Трасологічне дослідження пломб-наклейок – індикаторів впливу постійного магнітного поля. Проблеми дослідження пломб цього типу	418
Чабанюк Одарка	Об'єкти та завдання досліджень судово-економічної експертизи з питань комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств	422
Шинкаренко Дмитро Шкурдода Сергій Цинда Роман	Характеристики та особливості дослідження альпразоламу	425
Шумер Ігор	Особливості проведення будівельно-технічної експертизи з визначення завищення вартості виконаних будівельних робіт із залученням бюджетних організацій	431

Напрям № 10 Міжнародний досвід і перспективи розвитку судово-експертної діяльності

Восканян Патвакан Авоян Лиля	Языковые проблемы судебно-экспертного перевода и их практическое разрешение	437
Левченко Вікторія	Впровадження сучасного міжнародного досвіду організації судово-експертної діяльності в Україні	441
Мороз Юрій Ясенюк Альона	Проблеми використання новітніх технологій у дактилоскопічній діяльності в Україні	444
Мочоброда Оксана	Загальна характеристика міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи	448
Тищенко Віталій Кожевніков Олексій	Питання атестування у спеціальних званнях судових експертів системи МВС України, враховуючи досвід зарубіжних країн	451

Напрям № 11 Питання вдосконалення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації фахівців експертних установ та працівників поліції

Kataraga Olga Petkovich Petr Prisekaru Vikoria	Observations on current forensic education in the republic of Moldova	454
Бордакова Ірина Гашенко Вікторія	Експертна дидактика – перспективи розвитку ...	463
Бородай Поліна	Проблемні аспекти підготовки поліцейських до застосування спецзасобу «кийок гумовий»	466
Гельбак Анжела	Інтерактивні технології та методи навчання як інструменти професійної психологічної підготовки курсанта вищого навчального закладу МВС України	472
Коломoeць Олександр Коломoeць Сергій	Окремі проблеми матеріально-технічного забезпечення організації та проведення військово-польових зборів старшокласників та здобувачів вищої освіти	478
Коломoeць Тетяна	Іншомовна спроможність майбутніх правоохоронців - невід'ємна умова їх професійної кар'єри : освітній аспект	484
Терещенко Олександр Павлиш Тетяна	Підготовка та особливості несення служби поліцейськими на блокпостах в умовах воєнного стану	486

Чумаченко Інна	Питання організації проведення підготовки фахівців НДУСЕ, що мають намір отримати кваліфікацію судового експерта	489
----------------	--	-----

Напрямок № 12 Економічна безпека та державне регулювання економіки

Bohun Maksim	Smart specialization of the region: current state and prospects for development	493
Полях Сергій	Загрози та перспективи розвитку криптобірж в Україні	496
Постоловка Діана	Розвиток сільського господарства України, як складова економічної та продовольчої безпеки ..	500
Тарасюк Алла Ворошило Валерія	Особливості кадрової безпеки в сучасних умовах господарювання	506
Шалімов Володимир Кузьменко Юлія Манаєнко Тетяна	Рекомендації щодо принципів бюджетного управління в регламентах ЄС та міжнародних організацій	509
Шалімов Володимир Бірюк Вікторія	Підходи до трактування терміну «безпека» в контексті застосування її до соціально-економічного розвитку країни	513

Напрямок № 13 Сучасні проблеми та перспективи обліку, оподаткування, аналізу, аудиту, фінансів, менеджменту, інформаційної економіки

Hmyria Viktoriia	Risk management mechanism for bank lending to investment projects projects in agriculture	516
Атаманчук Наталія	Перспективи акцизного оподаткування солодких газованих напоїв в Україні: аналіз законодавчих ініціатив	520
Захарченко Світлана	Фактичні перевірки як спосіб здійснення податкового контролю	526
Лисенко Алла Акімов Сергій	Організація аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання аграрної сфери	532
Лізон Данііл	Роль маркетингу та Pr-технологій у діяльності закладів ресторанного бізнесу	536
Мусієнко Ольга Манаєнко Тетяна Каява Давид	Завдання внутрішнього контролю операцій з оборотними активами	542
Смірнова Ірина Олейніченко Денис	Вплив функцій обліку бюджетних установ на його розвиток	547

Шалімова Наталія Смірнова Надія Пильникова Яна	Вплив особливостей діяльності готельних підприємств на постановку обліку і аудиту	551
Шалімова Наталія Ткаченко Ольга Фомінова Марина	Уточнення функцій суб'єктів контролю в системі контролю державних фінансів	555
Швиданенко Діна Фомінова Марина Стадніченко Роман	Внутрішній контроль довгострокової дебіторської заборгованості	558

Напрямок № 14 Медична допомога і медична послуга: проблеми і перспективи правового регулювання

Сагайдак Марина	Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру	562
Суховірська Людмила Болілій Василь	Формування правової компетентності майбутніх лікарів	567

Напрямок № 15 Проблемні питання діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану

Краснощок Андрій Діхтяр Дмитро	Особливості навчання населення ризикам, пов'язаним із поводженням з вибухонебезпечними предметами на сучасному етапі	570
Лещенко Володимир Свірень Марина	Актуальні питання здійснення діяльності прокуратури Кіровоградщини в умовах дії воєнного стану	574
Мельнічук Богдан	Концепція побудови хмарного сервісу моделі Desktop AS a Service на базі програмного забезпечення «Nextcloud»	580
Рябченко Олена	До питання формування системи підготовки цивільного населення до дій в умовах воєнного стану і у кризовий повоєнний період: окремі пропозиції	585
Силантьєва Інна	Державна влада і громадянське суспільство: політико-правовий аспект	588
Шільвінська Ольга Кулик Юлія	Трудові відносини і оплата праці в умовах воєнного стану	591

Оксана Пчеліна

докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків, Україна

Віталій Пчелін

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків, Україна

**ОСОБЛИВОСТІ ВІДКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ,
ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ**

Розслідування екологічних злочинів не втрачає своєї актуальності навіть в умовах війни. Зокрема, внаслідок збройної агресії рф проти України в державі ледь не щодня фіксують правопорушення, пов'язані з нанесенням шкоди довкіллю [1].

Так, починаючи з 24 лютого 2022 року екологічна система України зазнає регулярний руйнівний вплив з боку агресора. Такі діяння є кримінально каранними та залежно від особливостей механізму їх учинення підлягають кваліфікації за ст. ст. 438 або 441 Кримінального кодексу (далі – КК) України. За наявності ознак застосування зброї масового знищення, забороненої міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, дії винних осіб треба кваліфікувати за ст. 439 КК України [2; 3, с. 3].

Наприклад, унаслідок збройної агресії рф від екоциду найбільш постраждали Дніпропетровська, Харківська, Миколаївська, Донецька та Запорізька області. Вони перебувають під постійними обстрілами, атаками. За оцінкою Рахункової палати, від початку повномасштабної війни російська федерація завдала довкіллю України збитків на суму понад 1,35 трильйона гривень. Утім – це лише цифри. За ними сотні тисяч квадратних кілометрів зруйнованих ґрунтів та понівечених земель, лісових пожеж та викидів в атмосферу отруйних речовин, знищення тварин, змінення міграційних шляхів птахів тощо [4; 5].

Станом на 6 березня 2023 року «прокурори екологічних прокуратур залучені до процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо 104 воєнних злочинів, якими завдано шкоди довкіллю, 11 з яких розслідуються за фактом вчинення екоциду. Йдеться про напад на нафтобази, обстріл нафтобаз, під час яких відбувається значне забруднення і атмосферного повітря, і ґрунтів» [6]. Крім того, приміром злочинів проти довкілля внаслідок агресії є руйнування Північно-Кримського каналу [6]; обстріли цивільних кораблів з боку росії, які призвели до їх затоплення та забруднення моря; масові лісові пожежі, спровоковані ракетними та артилерійськими обстрілами з боку російських агресорів; збройні атаки на цивільні

об'єкти, внаслідок яких завдано шкоди довкіллю (помпові станції, дамби, очисні споруди тощо) [5].

Проте, щоб злочини проти довкілля, пов'язані зі збройною агресією рф, не залишились непокараними, а завдана ними шкода – невідшкодованою, велика роль відводиться діяльності правоохоронних органів з виявлення, фіксування та розслідування вказаних кримінальних правопорушень. У зв'язку з цим одним із першочергових завдань з оптимізації окресленого напрямку діяльності є належне її науково-методичне забезпечення. Зокрема, потрібно сформуувати методику розслідування злочинів проти довкілля, пов'язаних зі збройною агресією рф, з метою визначення закономірностей учинення вказаного різновиду кримінальних правопорушень та його впливу на слідчу діяльність; виокремлення особливостей відкриття кримінального провадження; систематизації обставин, що підлягають з'ясуванню; встановлення алгоритму дій слідчого на початковому та наступному етапах розслідування з урахуванням ситуативно зумовлених тактичних завдань досудового розслідування; визначення процесуальних і тактичних особливостей проведення окремих процесуальних дій, налагодження взаємодії та використання спеціальних знань під час розслідування виокремлених протиправних діянь.

У представленому дослідженні зупинимося детальніше на висвітленні особливостей відкриття кримінального провадження щодо злочинів проти довкілля, пов'язаних зі збройною агресією рф. Такі особливості зумовлені джерелом отримання інформації про вчинене кримінальне правопорушення та обсягу вихідних відомостей про обставини вчинення злочину проти довкілля.

Згідно зі ст. 214 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України підставами для початку досудового розслідування є подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, зокрема проти довкілля внаслідок збройної агресії рф, або самостійне виявлення слідчим, дізнавачем, прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення [7]. При цьому відзначимо, що інформувати про вчинення досліджуваної категорії злочинів можуть як фізичні особи, так і представники юридичних осіб. Зокрема, з урахуванням масштабів наслідків збройної агресії рф для забезпечення всебічного фіксування всіх злочинів проти довкілля в Україні розроблено відповідний алгоритм дій [8]. Більше того, з перших днів війни створено Оперативний штаб при Державній екологічній інспекції України для формування переліку всіх порушень у сфері охорони навколишнього природного середовища та притягнення росії до відповідальності [4].

Так, кожна особа, яка виявив наслідки завдання шкоди довкіллю внаслідок збройної агресії вправі звернутися з відповідною заявою до правоохоронного органу, або поінформувати про це суб'єктів, уповноважених здійснювати захист довкілля, або скористатися онлайн-ресурсами фіксування злочинів проти довкілля.

Наприклад, для фіксування злочинів проти довкілля, пов'язаних зі збройною агресією рф, кожен, кому стало відомо про їх учинення та спричинені ними

наслідки, має можливість особисто на прийомі, за допомогою гарячої лінії та/чи поштового зв'язку, в тому числі електронного, звернутися з відповідною інформацією до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державної екологічної інспекції України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Указані органи за результатами перевірки отриманих відомостей, у разі виявлення в них ознак злочинів проти довкілля, повідомляють про це правоохоронні органи та надають їм усі зібрані матеріали.

Крім того, збирання та фіксація інформації про злочини проти довкілля внаслідок збройної агресії рф здійснюється за допомогою відповідних онлайн-ресурсів, а саме:

– чат-бот SaveEcoBot, попередньо необхідно додати його до Telegram або Viber (про воєнний злочин проти довкілля повідомляється Оперативний штаб Міндовкілля, інтернет-посилання:

– телеграм-бот ЕкоШкода (посилання:

– застосунок ЕкоЗагроза (офіційний ресурс Міндовкілля, створений на національній онлайн-платформі «ЕкоСистема», інтернет-посилання:

– застосунок «Екоінспектор 2» (Ecoinspector 2), який автоматично генерує звернення та повідомляє про екологічні злочини Держекоінспекцію [4; 8].

Окремо варто звернути увагу на те, що підставою відкриття кримінального провадження щодо злочинів, пов'язаних зі збройною агресією рф, можуть бути відомості виявлені працівником органу досудового розслідування та/чи прокурором самостійно, зазвичай, під час здійснення розслідування іншого воєнного злочину.

Проте вбачаємо за необхідне акцентувати, що слідчий/прокурор можуть самостійно виявити інформацію про вчинення воєнного злочину проти довкілля з відкритого джерела. Адже «розслідування на основі відкритих джерел – це розслідування, які для проведення офіційних і систематичних онлайн-пошуків щодо ймовірних правопорушень повністю або частково покладаються на загальнодоступну інформацію. Сьогодні велику кількість загальнодоступної інформації можна отримати з інтернету, а дедалі більш розвинене цифрове поле призводить до утворення нових типів і джерел інформації, які можуть допомогти у розслідуванні ймовірних порушень прав людини та серйозних міжнародних злочинів. Можливість розслідувати такі звинувачення має особливу цінність для слідчих, які не можуть вчасно отримати доступ до місця злочину, як це часто буває в міжнародних розслідуваннях. Інформація з відкритих джерел може стати зачіпкою, підтвердити дані розвідки та служити прямим доказом у судах» [9, с. 9]. При цьому потрібно розуміти, що «цифрова інформація з відкритих джерел – це загальнодоступна інформація в цифровому форматі, яку зазвичай отримують з

інтернету. Цифрова інформація з відкритих джерел містить як дані, створені користувачами, так і згенеровані машиною, і може включати, зокрема: контент у соціальних мережах; документи, зображення, відео та аудіозаписи на веб-сайтах і платформах для обміну інформацією; супутникові знімки; та опубліковані урядом дані» [9, с. 17].

Отже, особливості відкриття кримінального провадження щодо злочинів проти довкілля, пов'язаних зі збройною агресією РФ, залежать від джерела отримання інформації про вчинення вказаного різновиду кримінального правопорушення (заяви громадян; повідомлення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державної екологічної інспекції України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, громадських об'єднань; самостійне виявлення слідчим/прокурором, у тому числі з відкритих джерел) й її обсягу. Доводиться констатувати, що до правоохоронних органів надходить інформація в основному про факти заподіяння шкоди навколишньому природньому середовищу. При цьому з'ясування та доказування наслідків злочинів проти довкілля та їх причинного зв'язку зі збройною агресією РФ, розмір завданих екосистемі України збитків є одним із пріоритетних завдань органів досудового розслідування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Особливості розслідування злочинів проти довкілля обговорили на семінарі в Закарпатській обласній прокуратурі. *Закарпатська обласна прокуратура*. URL: <https://bit.ly/3mFjP3G> (дата звернення: 10.03.2023).
2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
3. Пам'ятка щодо особливостей розслідування посягань на довкілля в умовах збройного конфлікту. Київ: Офіс Генерального прокурора, Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 32 с.
4. Екоцид – злочин проти людства. Росія в ньому винна перед Україною. Пояснюємо, чому. *Дністер*. URL: <https://bit.ly/3JvaR1U> (дата звернення: 10.03.2023).
5. Прокуратура розслідує 10 кримінальних справ про екоцид унаслідок російської агресії. *УКРІНФОРМ*. URL: <https://bit.ly/3JvP5v9> (дата звернення: 10.03.2023).
6. Генпрокуратура розслідує 11 скоєних від початку війни випадків екоциду. *Interfax UKRAINE*. URL: <https://bit.ly/425zzxk> (дата звернення: 10.03.2023).
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

8. Як зафіксувати злочини проти довкілля, свідком яких ви стали? *Право в умовах війни*. URL: <https://bit.ly/3uvjeV4> (дата звернення: 10.03.2023).

9. Протокол Берклі: про розслідування на основі відкритих джерел. Практичний посібник з ефективного використання цифрової інформації з відкритих джерел під час розслідування порушень міжнародного кримінального права, прав людини та гуманітарного права. Нью-Йорк, Женева: Центр прав людини, Школа права Університету Каліфорнії в Берклі, 2022. 117 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО- ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Збірник матеріалів
засідання № 5 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Кропивницький, 24 березня 2023 року)**

Редактор Коломоєць О.Д.

Верстка Чудна С.М.

Зверстано в ТОВ «Центрально-Українське видавництво»
Україна, 25006, м. Кропивницький, вул. Т. Карпи, 69
т.: (0522) 24-25-96, 0979641741, ел. пошта: zuv2@ukr.net

Надруковано на власному обладнанні Кіровоградського НДЕКЦ МВС

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції від 15.12.2011
р., серія ДК № 4234

Підписано до друку 15.04.2023 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний.
Гарнітура Cambria
Ум. друк, арк. 6,6
Наклад 200 примірників.